

Idősügyi Infokommunikációs Program országos, hátrányos helyzetű településekre való kiterjesztése

I. Előzmények

Magyarországon 2013. szeptember 1. és 2014. május 31. között az idősök életminőségének javítása érdekében egy országos mintaprogram került lefolytatásra 32 hátrányos helyzetű településen, valamint Szombathelyen és Budapest V. kerületében. A mintaprogram során kérdőíves felmérés keretében 80 év feletti idős embereket kérdeztünk meg arról, hogy „*Milyen kiegészítő szolgáltatásra lenne szüksége a szociális alapszolgáltatás keretében nyújtott házi segítségnyújtás mellett, annak érdekében, hogy nyugdíjas éveit saját otthonában, biztonságban tudja tölteni?*” A kérdőív adatainak feldolgozása alapján három területen van igény az alapszolgáltatások kiegészítésére: az egészségromlás megakadályozása, az otthoni biztonság megerősítése, valamint a magány enyhítése kapcsán.

Az országos mintaprogram eredményeinek és a nemzetközi jó gyakorlatnak a figyelembevételével indítottuk útjára 2015. szeptember 1-én az **Infokommunikációs Modellprogramot**, amely az **EGÉSZSÉG-BIZTONSÁG-MAGÁNY ENYHÍTÉSE** pillérekre épül. A Modellprogram kiemelt célja az idősök életminőségének javítása mellett a gondozó a női családtag idősgondozásból eredő terheinek csökkentése és munkavállalásának elősegítése, a szociális és egészségügyi rendszer tehermentesítése.

A Modellprogram a mai kor igényeinek megfelelően egy innovatív infokommunikációs fejlesztéscsomagból áll, amelyet a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium intézménye, a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség biztosít: (1) **Állapotmérő-, vészjelző karperec** (ami a hagyományos jelzőrendszerhez képest riaszt mozdulatlanság, valamint az idős aktivitásának tendenciózus romlása esetén), (2) **Számítógép- és internet-hozzáférés** (kapcsolattartási és szellemi aktivitást elősegítő lehetőségek bővítése Skype-rendszeren, valamint egyéb programokon keresztül).

Az eszközök elfogadottságának, valamint a Modellprogram országos kiterjesztésének vizsgálata érdekében 2016 januárjában 500 idős lekérdezésével országos reprezentatív kutatást végeztünk, amely során többek között arra kerestük a választ, hogy a 65 év feletti idősök milyen arányban tesztelnék a Modellprogramban használt, különböző infokommunikációs eszközöket? Az összesített adatok alapján a megkérdezett 65 év feletti idősök **31 százaléka** nyilatkozott úgy, hogy **szívesen vállalná** a felsorolt infokommunikációs eszközök valamelyikének használatát. A eszközök használatától elzárkózók körében **további 13-20 százalék nyitott lenne** az együttműködésre meghatározott feltételek teljesülése esetén emellett bizonyos feltételekkel (így amennyiben az új eszközök pozitív hatása tudományosan elfogadott, segíti a gondozói munkát, biztonságérzetet ad, illetve hozzájárul az ismerősökkel való kapcsolattartás erősödéséhez).

II. Az országos program megvalósítása

Az idősök életére, valamint az ellátórendszer működésére gyakorolt hatása mellett, a Modellprogram országos kiterjesztésének központi eleme **1360 új munkahely** (1110 humán és 250 műszaki végzettségű/informatikus számára közfoglalkoztatotti álláshely) létrehozása, valamint program feladatainak szakszerű ellátását segítő **képzési lehetőség biztosítása**.

A program sikeres megvalósítása esetén a kormányhatározatnak megfelelően **6 hónappal meghosszabbítható**. Az állapotmérő-, vészjelző rendszer felállítására **1500 fő** 65 év feletti idős saját otthonában kerül sor, **100 fő közfoglalkoztatott** bevonásával. A 21. századi igényekre tervezett rendszer a **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás korszerűsítését és bővítését** szolgálja, működtetése a jelenleg is működő, helyi szolgáltatási központok feladata lesz.

A program keretében **63 településen, 5000 fő** (az ellátandó körzet nagyságától függően arányosítva, de átlagosan 80 fő) 65 év feletti, egyedül élő idős otthoni számítógép (vagy laptop) használata válik lehetővé. A rendszer működtetése településenként kialakított diszpécserszolgálat feladata lesz. A szolgálat működése a program teljes időszakában **1010 fő humán- és 250 fő műszaki vagy informatikus végzettségű közfoglalkoztatott képzésével és bevonásával** (átlagosan központonként 16 fő humán-, 4 fő műszaki vagy informatikus végzettségű) valósul meg, akik munkájuk során (a helyi szinten működő diszpécserközpontokból) SKYPE-rendszeren keresztül tartják a kapcsolatot a résztvevő idősekkel, valamint az infokommunikációs tudás elsajátításáért felelnek majd.

III. Helyi szintű feladatok a program éles üzemeltetéséig

A megnevezett települések **ellátási központként** működnek, a település határainál szélesebb, előre meghatározott területet látnak majd el.

A közfoglalkoztatottak kiválasztása **helyi szinten** történik. A közfoglalkoztatottakat illető **dologi költségek** a közfoglalkoztatásról szóló jogszabályok szerint, a **központon keresztül lesznek biztosítva**. A közfoglalkoztatás helyi szintű működtetéséről külön megállapodás keretében kerül sor. A közfoglalkoztatottak a program indulását követően képzésben vesznek részt, ők kérdezik majd le a 65 év feletti lakosságtól a részvételhez szükséges kérdőívet.

Az országos programhoz szükséges **számítástechnikai eszközöket** (mind az idősek, mind a közfoglalkoztatottak részére), illetve a **diszpécserközpontok berendezését** (asztal, szék, nyomtató, irodaszerek) a **központ biztosítja** a települések számára.

A program működtetése **két szinten valósul meg**: (1) Az állapotmérő-, vészjelző karperec helyi rendszerbe illesztése a szociális törvény (jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra vonatkozó) rendelkezéseiben foglaltakkal megegyezően, az **EMMI intézményének, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságnak** (továbbiakban SZGYF) a **koordinálásával** valósul meg. Az eszközök és a 100 közfoglalkoztatott szociális segítő települések közötti elosztásáról az idősek kiválasztását követően az SZGYF rendelkezik. (2) A számítógép- és internet-használat (különösen a Skype-rendszer) elsajátítása az idős saját lakásában történik. A időslátogató és informatikus diszpécser kapcsolattartó és szolgáltatást támogató tevékenysége a helyi szinten újonnan létrehozott diszpécserközpontból történik.

A számítógép- és internet-használat során az **idősek részvétele három szinten** valósul meg. A program a résztvevő idősek 15 százalékának tud internet-hozzáférést biztosítani, 85 százalékuk vagy saját költségén vagy az önkormányzat támogatásával (helyi döntés szerint) tud bekapcsolódni a programba. Továbbá lehetőség van arra, hogy ugyanennyi idős, saját számítógépével is csatlakozzon a programhoz. A diszpécserközponttal való kapcsolattartás és

az azt megelőző tudásátadás számukra is ingyenesen hozzáférhetővé válik. A résztvevő idősek kiválasztása egy előzetes lekérdezés alapján történik. A kérdőívet a központ biztosítja, azokat a közfoglalkoztatottak kérdezik le a 65 év feletti idősektől.

Feladatok, határidők

- Ellátási terület meghatározása az érintett idős lakosság számával: 2017. február 15.
- Helyi koordinátor megnevezése (a gyakorlati feladatok ellátására és a központtal való kapcsolattartásra): 2017. február 15.
- Közfoglalkoztatottak kiválasztása: 2017. február 28. (nem megkötés a helyi lakóhely, lehetőség szerint szakirányú (szociális vagy humán) végzettséggel rendelkezők kiválasztása szükséges – a közfoglalkoztatottak közül egy helyi csoportvezető választása: az ő feladata a helyi koordinátor feladatainak segítése)
- Közfoglalkoztatottak képzése: 2017. április 15.
- Idősek lekérdezése és a kérdőívek rögzítése: 2017. július 15.
- Kérdőívek véglegesítése, javaslattétel az idősek kiválasztására: 2017. augusztus 31.
- Diszpécserközpontok felállítása: 2017. augusztus 31.
- Számítástechnikai eszközök telepítése a diszpécserközpontban és a résztvevő idősek lakásában: 2017. szeptember 30.
- Éles üzem indítása: 2017. október 1.
- Első összegző beszámoló elkészítése, döntés a program meghosszabbításáról: 2018. február 28.

Budapest, 2017. február 9.

Jenciné dr. Rubovszky Csilla
miniszteri biztos